

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

II КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: II Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025 . – 1611 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: II книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025. – 1611 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2

9|786013|564982|

УДК 37.02
ББК 74.00

остаются важнейшими задачами педагогов, психологов и социальных работников, заинтересованных в формировании здорового общества.

Список литературы:

1. Андреева, Г. М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 2021. – С. 145–168.
2. Макарова, Т. А. Интерактивные методики в педагогике. – СПб.: Питер, 2020. – С. 112–130.
3. Морозов, С. В. Девиантное поведение подростков: причины и профилактика. – М.: Юрайт, 2019. – С. 34–56.
4. Рубинштейн, С. Л. Основы общей психологии. – М.: Наука, 2022. – С. 78–92.
5. Хрипкова, А. Г. Психология подростка. – М.: Просвещение, 2018. – С. 50–75.
6. Барретт, М. Психология подростков и молодежи. – М.: Академический проект, 2017. – С. 98–120.
7. Бронфенбреннер, У. Экологическая теория развития. – М.: Когито–Центр, 2015. – С. 142–158.

ӘОЖ 745/749

БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА АУЫТҚУЛАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ: ПСИХОЛОГТЫҢ РӨЛІ ЖӘНЕ ТИІМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕР

Тулєпова Динара Мараловна

педагог– модератор, педагог–психолог
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасы
«Қостанай қаласы білім бөлімінің
№15 жалпы білім беретін мектебі» КММ
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақалада білім беру ұйымдарында ауытқулардың алдын алу мәселесі қарастырылады. Оқушылардың психологиялық денсаулығын сақтау және дамыту үшін педагогтар мен психологтардың атқаратын рөлі туралы айтылады. Мақалада тиімді педагогикалық тәжірибелер, психологтың мектептегі қызметі, сондай–ақ ата–аналармен жұмыс істеудің маңыздылығы баяндалады. Оқушылардың психологиялық ауытқуларын ерте кезеңде анықтап, оларға көмек көрсету арқылы олардың оқу мен дамуына қолайлы жағдай жасау ұсынылады.

Түйінді сөздер: ауытқулардың алдын алу, педагогикалық тәжірибе, психологиялық қызмет, инклюзивті білім беру, психологтың рөлі, эмоционалды қолдау, ерте араласу, ата–аналармен жұмыс.

Аннотация

В данной статье рассматривается вопрос предотвращения отклонений в образовательных организациях. Описывается роль педагогов и психологов в сохранении и развитии психического здоровья учащихся. В статье представлены эффективные педагогические практики, роль психолога в школе, а также важность работы с родителями. Рассматривается вопрос раннего выявления психических отклонений у детей и оказания им помощи для создания благоприятных условий для их учебы и развития.

Ключевые слова: предотвращение отклонений, педагогический опыт, психологическая служба, инклюзивное образование, роль психолога, эмоциональная поддержка, раннее вмешательство, работа с родителями.

Abstract

This article discusses the issue of preventing deviations in educational institutions. The role of educators and psychologists in maintaining and developing students' mental health is highlighted. The article presents effective pedagogical practices, the role of psychologists in schools, and the importance of working with parents. The importance of early detection of psychological deviations in children and providing them with support to create favorable conditions for their education and development is emphasized.

Key words: *prevention of deviations, pedagogical practices, psychological service, inclusive education, role of the psychologist, emotional support, early intervention, working with parents.*

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың психологиялық және әлеуметтік жағдайларының маңызы артып келеді. Балалардың жан дүниесі мен олардың психологиялық ауытқулары туралы көп айтылып, нақты шешімдер табу үшін жаңа тәсілдер мен педагогикалық тәжірибелерді қолдану қажеттілігі туындады. Әсіресе, ауытқулардың алдын алу мақсатында психологтің маңызды рөлі зор.

Бұл мақалада білім беру ұйымдарында ауытқуларды болдырмау үшін қолданылатын тиімді педагогикалық тәжірибелер мен психологтің атқаратын міндеттері туралы сөз болады. Ауытқулардың алдын алу – бұл баланың психологиялық денсаулығын сақтау, оның дамуындағы қиындықтарды ерте кезеңде анықтап, оларға дер кезінде көмектесу үдерісі. Оқушылардың дамуында кездесетін әр түрлі ауытқулар олардың оқу нәтижелеріне, әлеуметтік қатынастарға және жеке тұлғалық қалыптасуына әсер етуі мүмкін. Сондықтан, мектепте балалардың психологиялық жай-күйін бақылау және қажетті көмек көрсету және психологтың рөлі аса маңызды. Психологтің рөліне келетін болсақ, білім беру ұйымында психологтің рөлі ерекше, себебі ол балалардың жеке тұлғалық және психологиялық дамуындағы ерекшеліктерді зерттеп, педагогтарға және ата-аналарға дұрыс бағыт-бағдар береді. Психологтің негізгі міндеттеріне келетін болсақ. Психологиялық диагностика: Оқушылардың психологиялық жағдайын бағалау, олардың дамуы мен мінез-құлқындағы ауытқуларды анықтау. Ерте араласу: Психологиялық ауытқуларды ерте кезеңде анықтап, қажетті түзету жұмыстары мен терапевтік шараларды қолдану. Консультациялар жүргізу: Мұғалімдер мен ата-аналарға балалармен жұмыс істеудің тиімді әдістерін ұсыну, психологиялық қолдау көрсету. Жеке және топтық тренингтер: Оқушылардың әлеуметтік дағдыларын дамыту, стресске төзімділігін арттыру және эмоционалды интеллектін жетілдіру. [1]

Тиімді педагогикалық тәжірибелер. Ауытқуларды болдырмау және балалардың психологиялық денсаулығын сақтауға бағытталған педагогикалық тәжірибелердің арасында көптеген тиімді әдістер мен тәсілдер бар. Олардың ішінен ең тиімділері: Инклюзивті білім беру: Балалардың жеке ерекшеліктеріне қарай білім беру үдерісін ұйымдастыру, әрбір оқушының қабілеттерін ескере отырып, оның дамуына жағдай жасау. Мектептегі психологиялық қызмет: Психологтің мектепте тұрақты түрде жұмыс істеуі, әр оқушыға жеке назар аудару және психологиялық кеңес беру. Эмоционалды қолдау көрсету: Балалардың эмоционалды күйін бақылау және стресс, күйзеліс жағдайларын жеңілдететін шаралар ұйымдастыру. Мұғалімдер мен психологтар арасында тығыз байланыс орнату. Позитивті психология: Оқушылардың оң көзқарасын дамыту, өзіне сенімділігін арттыру және олардың жақсы қасиеттерін көрсету. Топтық және жеке жұмыс: Әрбір баланың жеке қажеттіліктеріне қарай топтық және жеке сабақтар өткізу. Бұл әдіс оқушылардың өзара қатынастарын жақсартып, олардың жеке тұлғалық дамуына ықпал етеді. Ерекше қажеттіліктері бар балаларға көмек көрсету маңызды. Білім беру ұйымдарында ауытқулары бар балаларды оқытуға және тәрбиелеуге арнайы әдістер қажет. Бұл балаларға арналған жеке білім беру жоспарларын жасау, әр оқушының даму ерекшеліктеріне сәйкес түзету жұмыстарын жүргізу маңызды. Психолог осы процеске қатысып, балалардың әлеуметтік және академиялық қиындықтарын жеңілдету үшін арнайы бағдарламалар әзірлейді. [2]

Ауытқулардың алдын алу – бұл білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады, және бұл үдерісте психологтің рөлі ерекше. Оқушылардың психологиялық денсаулығын қорғау үшін мектепте тиімді педагогикалық тәжірибелерді енгізу маңызды. Балалардың жеке қажеттіліктеріне назар аударып, оларды дұрыс қолдау

арқылы қоғамда психологиялық қиындықтармен күресуге және білім беру ұйымдарында толыққанды дамыған тұлғаларды қалыптастыруға болады. Психологиялық алдын алу бағдарламалары:

Ауытқулардың алдын алу бағытында мектептерде психологиялық алдын алу бағдарламаларының орын алуы маңызды. Бұл бағдарламалар балалардың психологиялық денсаулығын сақтау мен дамытуға бағытталған және оқу орнының әртүрлі деңгейлерінде қолданылуы тиіс. Мысалы: Психологиялық тренингтер мен семинарлар: Оқушылардың эмоциялық және әлеуметтік дағдыларын дамытуға бағытталған түрлі тренингтер мен семинарлар өткізу, олардың арасында стресске қарсы төзімділікті арттыруға арналған жаттығуларды енгізу. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту: Оқушылардың коммуникативтік дағдыларын дамытуға арналған сабақтар, олардың арасында өз ойларын ашық жеткізу, тыңдай білу, конструктивті қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгерту. Ауыр жағдайларды шешуге арналған психологиялық қолдау: Оқушыларды травматикалық оқиғалардан (мысалы, отбасыдағы қиындықтар, мектептегі қақтығыстар) кейін қалпына келтіру үшін арнайы бағдарламалар ұсыну. [3]

Әрбір жұмыс барысында ата-аналармен бірлескен жұмыс болады. Ауытқуларды болдырмау мәселесінде ата-аналармен тығыз байланыс орнату өте маңызды. Психологтер ата-аналармен жүйелі түрде кеңес өткізіп, олардың балаларымен дұрыс қарым-қатынас жасау тәсілдері мен тәрбиелеу әдістерін үйретеді. Сонымен қатар, ата-аналарға балалардың психологиялық жағдайы мен дамуын түсінуге көмектесетін ақпараттық-сұхбат алаңдарын ұйымдастыру маңызды.

Ата-аналар мен мұғалімдер арасындағы тұрақты байланыс балаларға психологиялық қолдау көрсету шараларын үйлестіруге мүмкіндік береді. Бұл әсіресе оқушының тұрмыстық жағдайы немесе үйде қандай да бір қиындықтар туындаса, педагогикалық жұмыс пен психологиялық кеңестердің нәтижелі болуына ықпал етеді. [4]

Психологтың мектеп өміріндегі ролін кеңейту. Психологтің мектептегі жұмыс аясын кеңейту қажет. Бұл үшін мектеп психологы тек оқушылардың психологиялық көмек сұраған кезде ғана араласып қоймай, жалпы мектептің оқу-тәрбие үдерісіне белсенді қатысуы тиіс. Психологті мектептегі оқытушылар мен әкімшілік деңгейінде де кеңесшілер ретінде тарту – бұл оқу орнында психологиялық ахуалды жақсартудың маңызды жолы.

Психологтің мектептегі рөлі оқу іс-әрекетінің кез келген кезеңінде, мысалы, жаңа оқу жылында, жаңа оқу бағдарламаларын енгізу, оқушының мектептегі алғашқы күні, немесе мектептен тыс іс-шаралар ұйымдастыру кезінде де болуы тиіс.

Психологиялық қызметтің кеңеюі мен мүмкіндіктері. Қазіргі таңда, балаларға арналған психологиялық қызметті кеңейту бағытында көптеген білім беру ұйымдары қолда бар ресурстарды пайдаланып, арнайы бөлімдер құруда. Мектептерде психологиялық көмек көрсету орталықтары мен кабинеттерін құру, білім беру ұйымдарының осы салаға бөлетін қаржысы мен қолдауы да маңызды фактор. Құрылымдық түрде ұйымдастырылған психологиялық қызмет көрсету – тек кәсіби психологиялық көмек қана емес, сонымен қатар оқушылардың әлеуметтік, академиялық және эмоционалдық қиындықтарымен жұмыс істеуге арналған алаң болып табылады. Психологтің басты мақсаты – оқушының психологиялық жағдайын дұрыс бағалап, оның әлеуетін дамытуға жағдай жасау. Ауытқулардың алдын алу үшін психолог оқу үдерісінде тек консультациялық көмек көрсетіп қана қоймай, сонымен қатар оқушының жалпы психологиялық әл-ауқатын бақылап, кез келген күрделі жағдайға жылдам әрі тиімді жауап беруге дайын болуы керек. Мектеп психологы оқушылардың мінез-құлқындағы өзгерістерді уақытылы байқауы қажет. Мысалы, стресстік жағдайлар немесе балалардың эмоциялық күйзелісі оларды

әлеуметтік байланыстарда немесе оқу барысында қиындықтарға тап етуі мүмкін. Әсіресе, балалардың отбасындағы жағдайлар мен мектептегі әлеуметтік орта олардың психологиялық тұрақтылығына әсер етеді. Осыған байланысты психологтің міндеті – бала мен оның отбасы арасында туындаған мәселелерді анықтап, мектепке бейімделуі үшін қажетті психологиялық кеңес пен қолдау көрсету.

Оқушылардың әлеуметтік дағдылары мен эмоционалды интеллектісін дамыту – ауытқулардың алдын алу жұмысының маңызды аспектісі. Психологтар балаларға өз эмоцияларымен жұмыс істеуді үйрету, стресске қарсы тұру қабілетін арттыру және қарым–қатынас жасау дағдыларын дамытуға бағытталған тренингтер мен сабақтар ұйымдастыруы керек. Әлеуметтік және эмоционалды дағдыларды дамыту, оқушылардың өзін–өзі бағалау деңгейін арттыру және сенімділігін нығайту оларға өмірлік қиындықтармен күресуге мүмкіндік береді. Бұл процеске психологиялық қолдау көрсету арқылы оқушылардың өз–өзін басқаруға, әртүрлі жағдайларда дұрыс шешімдер қабылдауға қабілеттілігін дамытуға болады. Педагогикалық тәжірибелерді жетілдіру және ауытқулардың алдын алу мақсатында оқу бағдарламасында психологиялық компонентті енгізу маңызды. Бұл компонент оқушылардың жеке психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, олардың академиялық және әлеуметтік дамуына бағытталған арнайы жаттығулар мен тапсырмалардан тұруы мүмкін. Мысалы, балаларға арналған психологиялық тренингтер мен сабақтар, эмоционалды күйді басқару әдістері мен конфликт шешу тәсілдері осы компонентке қосылуы мүмкін. Бұл әдіс инклюзивті білім беруді қолдаудың да бір жолы болып табылады. Әр бала өзін ерекше тұлға ретінде сезініп, өз қабілеттеріне сенімді болады. Осылайша, психологтың көмегімен оқу бағдарламасы мен мектептегі жалпы атмосфера балалардың психологиялық тұрғыдан жайлы болуына ықпал етеді. Психологтың жұмысын бағалау және мониторинг жүргізіп отыру қажет. Психологиялық қызметтің тиімділігі оның нәтижелерін тұрақты түрде бақылап, бағалау арқылы анықталады. Бұл үшін психологтың жұмысы мен балалардың психологиялық жағдайына қатысты жүйелі мониторинг жүргізу қажет. Оқушылардың даму динамикасы, психологиялық диагностика нәтижелері, сондай–ақ олармен өткізілген тренингтер мен консультациялар нәтижелері осы мониторинг процесінде ескеріледі. Психологтың жұмысын бағалау, оның тиімділігін арттыру үшін әртүрлі көрсеткіштер қолданылуы мүмкін, мысалы, оқушылардың мектепке деген қатынасы, әлеуметтік дағдылары, мінез–құлықтарындағы өзгерістер және оқу үдерісіндегі жетістіктері. Жүйелі ынтымақтастық: Психолог, мұғалімдер мен ата–аналар. Ауытқулардың алдын алу ісінде психолог пен мұғалімдер арасындағы тығыз ынтымақтастықтың маңызы зор. Бұл ынтымақтастық балалардың психологиялық және әлеуметтік дамуын қолдауда үлкен рөл атқарады. Мұғалімдер, психологтар және ата–аналар арасында үздіксіз ақпарат алмасу, балалардың жағдайы туралы кеңестер мен ұсыныстар беру олардың дамуына тиімді әсер етеді. Мұғалімдер мен ата–аналар мектептегі психологиялық бағдарламалар туралы ақпараттандырылған және оларды қолдауға дайын болғанда, балаларға жақсырақ жағдай жасалып, психологиялық ауытқулардың алдын алу үдерісі тиімдірек болады. Ата–аналармен жиі кездесулер мен кеңес беру сессиялары балалардың үйдегі жағдайына назар аударуға және оларды мектепте қолдауға мүмкіндік береді.

Қорытындылайтын болсақ, білім беру ұйымдарында ауытқулардың алдын алу – бұл тек мектеп психологының немесе мұғалімнің міндеті емес, бұл үдерісте барлық оқу орны мен қоғамның әрбір мүшесі жауапты. Психологиялық қызметтің тиімділігін арттыру үшін кешенді шараларды қолдану, жаңа педагогикалық және психологиялық әдістерді енгізу, ата–аналармен тығыз байланыс орнату, мектеп өмірінде психологтің рөлін кеңейту қажет. Бұл балалардың психологиялық және әлеуметтік дамуына толыққанды жағдай жасап, ауытқулардың алдын алуға мүмкіндік береді. Негізгі

мақсаттардың бірі мектептерде тиімді психологиялық қызмет құру, педагогтар мен психологтар арасындағы ынтымақтастықты нығайту, әлеуметтік және эмоционалдық дағдыларды дамыту бағдарламаларын енгізу қажет. Бұл шаралар оқушылардың жан-жақты дамуына және олардың психологиялық тұрғыдан сау болуына ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Ахметова, А. А. (2019). Білім беру психологиясы: теориясы мен практикасы. Алматы: Қазақ университеті.
2. Құдайбергенова, Б. Б. (2020). Педагогика негіздері. Астана: Фолиант.
3. Сейітбекова, С. М. (2018). Инклюзивті білім беру: теориясы мен әдістемесі. Алматы: Рауан.
4. Омарова, Ш. Б. (2017). Психологиялық қызмет пен педагогикалық кеңес беру. Алматы: Мектеп.

УДК 37.02

РАННЕЕ ИДЕНТИФИЦИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ДЕВИАЦИЙ У ШКОЛЬНИКОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В КОНТЕКСТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ

Удовиченко Виктория Викторовна

учитель начальных классов

КГУ «ОШ №9»,

г. Алматы, Казахстан

Аннотация

Проект исследует применение искусственного интеллекта для ранней диагностики эмоциональных и психологических девиаций у школьников. ИИ позволяет эффективно выявлять отклонения в поведении и эмоциональном состоянии детей, разрабатывать индивидуализированные программы вмешательства.

Ключевые слова: диагностика, искусственный интеллект, девиации, школьники, ИИ.

Аңдатпа

Жоба мектеп оқушыларының эмоционалдық және психологиялық девиацияларын ерте диагностикалауға арналған жасанды интеллектіні қолдануды зерттейді. Жасанды интеллект балалардың ауытқуларын анықтап, жеке араласу бағдарламаларын жасауға мүмкіндік береді.

Түйінді сөздер: диагностика, жасанды интеллект, девиациялар, оқушылар, ЖИ.

Abstract

The project explores the use of artificial intelligence for the early diagnosis of emotional and psychological deviations in schoolchildren. AI effectively identifies deviations in behavior and emotional state, allowing for the development of personalized intervention programs.

Key words: diagnosis, artificial intelligence, deviations, schoolchildren, AI.

Введение

Современная школьная среда требует инновационных подходов к диагностике и коррекции эмоциональных и психологических состояний учащихся. Согласно данным Всемирной организации здравоохранения, тревожные расстройства наблюдаются у 4,4% подростков в возрасте 10–14 лет и у 5,5% в возрасте 15–19 лет, а депрессия – у 1,4% и 3,5% соответственно! [1].

Традиционные методы диагностики, основанные на наблюдениях педагогов и работе школьных психологов, не всегда позволяют выявить проблемы на ранних стадиях, что может приводить к задержкам в оказании необходимой помощи.

**БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДАҒЫ АУЫТҚУЛАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ САЛАСЫНДАҒЫ
ТИІМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕР**

**ЭФФЕКТИВНЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТИ ПРОФИЛАКТИКИ
ДЕВИАЦИЙ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ**

Абдуллаева Гунай Имран–кызы	Самосаботаж учебной деятельности и его профилактика как психолого– педагогическая проблема	3
Азатқызы Айзат	Жаратылыстану бағытында дуалды оқытудың тиімділігі мен келешегі	8
Айменова Ляззат Булатовна	Профилактика аутодеструктивного поведения среди несовершеннолетних: эффективные практики в школе	13
Акылбекова Эльмира Акылбековна, Даниярова Айтолкын Темирболатовна	Бастауыш сынып оқушыларының агрессиясының психологиялық–негіздері	17
Аллавердиева Наталья Евгеньевна	Педагогическое сопровождение профилактики девиантного поведения обучающихся в колледже	21
Аллахвердиева Индира Кязимовна	Профилактика девиантного поведения в организации образования	26
Алпысбаева Гульнара Болатбековна, Тойгамбаева Асель Темиргалеевна	Инклюзивные технологии в обучении английскому языку: создание комфортной и поддерживающей среды для каждого ученика	31
Ансаганов Бекзат Сейтжанович, Демисенова Шнар Сапаровна	Роль социального интеллекта в педагогической деятельности	35
Асылбеккова Самал Асылбекқызы	Профилактика девиантного поведения детей на уроках биологии	39
Атаева Колканат Кабдыгалымовна	Ертегі терапиясын тиімді қолдану	44
Байдильдина Каламкас Нурланқызы	Развитие эмоционального интеллекта у подростков как способ профилактики девиантного поведения	48
Байменова Ботагоз Жумағалиевна, Нурманова Айнагуль Рахимжановна	Новые подходы в преподавании казахского языка и литературы: цифровизация и мультимедийные технологии в обучении	51
Байнакатова Зияда Мөндьғалиевна, Кравченко Татьяна Николаевна	Возрастная анатомия и психология: как учесть все риски и создать безопасную (или благоприятную) среду в организациях образования	55
Бакубаева Гульсара Бахчановна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиаций в организациях образования	59

4 СЕКЦИЯ

Батырбаева Анна Янисовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Исследование актуального уровня развития личных профессиональных перспектив в старшем школьном возрасте	63
Бейсенова Сандугаш Аяпбергеновна	Ы. Алтынсариннің ұлттық ағартушылық құндылықтарын өркениетпен ұштастыруы	67
Бекенова Айзада Сайлаубаевна, Курманғалиева Бигайша Аскеровна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында инклюзивті білім беруді жүзеге асыру	72
Бектурганова Зульфия Казиевна	Методология обучения на основе связи биологии и химии	77
Бердыгулова Гульзайра Талиповна	Проблемы инклюзивного образования	80
Бобжикова Жанат Жолмагамбетовна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиации в организациях образования	84
Богинская Юлия Валериевна, Кухарь Наталья Сергеевна	Профилактика детской агрессии: опыт специалистов	86
Богучарская Ольга Васильевна	Применение арт–терапевтических методов в коррекции эмоциональных отклонений у школьников: теоретические и практические аспекты	91
Bokhanova Aygul Serikbaevna, Zhaparova Laila Bekzatkhonovna	Deviant behavior in youth: methods of socio– pedagogical prevention	97
Бродельщикова Людмила Евгеньевна, Шкваренко Галина Васильевна	Развитие социально–коммуникативных навыков у учащихся инклюзивного образования	103
Василенко Татьяна Валерьевна, Кольцова Татьяна Михайловна	Профилактика девиантного поведения учащихся на уроках английского языка	107
Габбасова Ульяна Алексеевна, Энна Инна Александровна	Актуальные педагогические стратегии профилактики девиантного поведения подростков в условиях общеобразовательной школы	112
Гапбасова Гулжанат Аскарровна	Шет тілі мамандықтарының студенттерін жазбаша сөйлеуді оқыту процесін модельдеу	115
Домнич Александр Николаевич	Профилактика застенчивости у обучающихся старшего подросткового возраста	119
Жарасбаева Зибатуль Батырхановна	Білім беру ұйымдарында оқушылардың психологиялық және әлеуметтік ауытқуларын алдын алу: педагогикалық тәсілдер мен әдістер	124
Жумабаева Сауле Кагармановна	Анализ эффективности различных методик профилактики девиантного поведения на уроках физики	128

4 СЕКЦИЯ

Зеленцова Виктория Валерьевна	Интеграция психологических и педагогических подходов в цифровые образовательные игры для профилактики буллинга в начальной школе: исследование эффективности и вызовов внедрения	131
Зиновьева Александра Юрьевна	Интерактивные методы против девиаций: воспитание через игру и творчество	136
Идрисова Наталья Владимировна, Грамма София Васильевна	Социальное партнерство семьи, школы и общества в воспитательной деятельности	141
Какишева Нурсулу Тралыевна, Бакун Айнура Тулегеновна	Эффективные педагогические практики и подходы в профилактике девиаций в организациях образования	145
Карина Аягүл Алпысбайқызы, Ахметбекова Ажар Болтириковна	Сөйлеу тілі бұзылысы бар балаларға ұйымдастырылған оқу қызметінде нейробаннерді қолдану	150
Кирилюк Лилия Вильдановна	Профилактика речевых нарушений как способ предотвращения девиантного поведения в школе	154
Куанышбаева Малика Талгатовна, Демисенова Шнар Сапаровна	Исследование эффективности программы развития толерантности личности в полиэтнических группах обучающейся молодежи	157
Кулинич Татьяна Николаевна	Как избежать перегрузки детей при логопедической коррекции: принципы эффективной работы с дошкольниками в контексте инклюзивного образования	162
Кундубаева Алмагуль Утепаевна	Воспитание ответственности через практические занятия по физике: профилактика асоциального поведения у школьников	165
Лебедева Ольга Александровна	Профилактика девиации в организациях образования казахстана: совокупность современных подходов методов и приёмов	168
Лукович Анна Васильевна	Методы формирования позитивного поведения обучающихся в образовательном процессе	174
Малыгин Андрей Леонидович, Жаркимбаева Динара Есмагамбетовна	Использование педагогических практик как инструмента профилактики девиантного поведения подростков в условиях образовательного пространства	178
Мустафина Асель Сапаргалиевна, Абдулина Айгуль Сапаргалиевна	Дамуында ауытқулары бар балаларды оқытудағы тиімді әдістерді қолдану	182
Мустафина Виолетта Саматовна, Пименова Полина Михайловна	Взаимосвязь стрессоустойчивости и агрессивной коммуникации у студентов бакалавров	187

4 СЕКЦИЯ

Нагайцев Тарас Олегович, Демисенова Шнар Сапаровна	К проблеме формирования психологической готовности студентов–психологов к осуществлению психологической профилактики	191
Нагайцев Тарас Олегович, Демисенова Шнар Сапаровна	Теоретическое исследование проблемы психологической готовности студентов–психологов к будущей профессиональной деятельности	196
Назмутдинов Ризабек Агзамович, Калиниченко Оксана Викторовна	Профилактика девиаций в организациях образования	200
Ниетбаева Надира Ашировна, Абуова Ақерке	Онлайн және офлайн оқыту форматтарын біріктірудің артықшылықтары мен кемшіліктері	205
Нурлыбаева Аида Муратовна	Приемы и техники в педагогической практики для профилактики девиаций в организациях образования	210
Нұрбекова Балнұр Жомартқызы, Аюуш Жайнагуль	Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларға жаратылыстану пәндерінде оригамиді қолдану	214
Осипова Светлана Павловна	Эффективные педагогические практики в области профилактики девиаций в организациях образования	218
Raizullayev Yerzhan, Togizbayev Daulet	Effective use of problem–based situations in english language teaching	221
Позднякова Наталья Сергеевна	Геймификация как инструмент создания инклюзивной и безопасной образовательной среды	226
Рагимова Рамиля Незаметдинқызы, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	Методика разработки дифференцированных заданий для обучения младших школьников английскому языку	231
Сакаева Елена Константиновна, Жиентаева Гульзада Бауыржановна	Инклюзивное образование и его влияние на преподавание английского языка в школах казахстана	235
Сакаева Елена Константиновна, Жиентаева Гульзада Бауыржановна	Использование проектной деятельности в преподавании английского языка в школах Казахстана	240
Серикова Марзия Амантаевна, Ахатов Айдархан Габдуллинович	Геометрия сабақтарында кейбір есептерді Әл–фарабидің әдісімен шешу жағдайларын қарастыру	243
Сивакова Анастасия Робертовна, Кушкинбаева Мерамкуль Жолаушыбаевна	Педагогические подходы к профилактике девиантного поведения в колледже	248
Стрельцова Анастасия Юрьевна	Формы и методы профилактики зависимости от социальных сетей у подростков	252

4 СЕКЦИЯ

Султанова Марья Мнайдаровна	Кибербуллинг и его взаимосвязь с аутодеструктивным поведением	256
Тлеухор Акниет Рахметкаликызы	СТЖД III –ШІ деңгейдегі балаларға мнемотехникаарқылыбайланыстырып сөйлеуін дамыту	260
Токмурзов Алибек Маралбекович	Развитие системы образования на территории Костанайского региона в 20–40 годов XX века	264
Тугаева Эльвира Жангельдиновна	Интерактивные подходы в работе с подростками: эффективная профилактика девиантного поведения	270
Тулупова Динара Мараловна	Білім беру ұйымдарында ауытқулардың алдын алу: психологтың рөлі және тиімді педагогикалық тәжірибелер	274
Удовиченко Виктория Викторовна	Раннее идентифицирование эмоциональных и психологических девиаций у школьников с использованием искусственного интеллекта в контексте педагогической и психологической диагностики	278
Хайруллина Оксана Нуруллоевна	Социально – ориентированная личность школьника, как результат эффективной работы психологической службы школы	283
Хасанова Канагат Жасулановна, Есенгалиева Жанар Жалгасовна	Жасөспірімдер арасындағы ауытқулардың алдын алу саласындағы педагогикалық тәсілдер	288
Хусаинова Гульсайра Маратовна, Каленова Гульнар Маратовна	Тәрбие процесіндегі отбасы, мектеп және қоғам арасындағы әлеуметтік ынтымақтастық	292
Цыгулева Наталья Ивановна	Внедрение цифровых технологий в стратегии профилактики интернет–зависимости среди подростков: психолого–педагогические и технологические аспекты	295
Чупрова Варвара Валериевна, Аубакирова Юлия Доскановна	Роль русского языка и литературы в реализации эффективных педагогических практик по профилактике девиантного поведения в образовательной среде	300
Шамсутдинова Амина Абдухамитовна	Роль биологического образования в профилактике девиантного поведения учащихся	304
Шокимова Сайран Азнабаевна, Ермуханова Инара Ибраимовна	Деятельность центра психологической поддержки в контексте современного образования	307

**«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР –
ТӘРБИЕНІҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ» атты
АЛТЫСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ
СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А., Ермаганбетова А.Б.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 100,7 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
мамыр, 2025 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А., Ермаганбетова А.Б.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул. Тауелсиздик
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 100,7 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
май 2025 год